

רשומות

הצעות חוק

ה מ מ ש ל ה

27 באוקטובר 2014

895

ג' בחשוון התשע"ה

עמוד

הצעת חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 62 – הוראת שעה) (תיקון מס' 2), התשע"ה–2014. 106

הצעת חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 62 – הוראת שעה) (תיקון מס' 2), התשע"ה–2014

תיקון סעיף 1. בחוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 62 – הוראת שעה), התשע"א–2010, בסעיף 1 –

ד ב ר י ה ס ב ר

החלוקה כאמור התבססה על היתרון היחסי של כל גוף תביעה – תיקים מורכבים, רגישים או בעלי חומרה מיוחדת יטופלו בידי הפרקליטות, ואילו תיקים בעבירות חמורות פחות, אשר אינם מורכבים מבחינה ראייתית, שבהם נדרש בירור מהיר ואשר התביעה המשטרית התמקצה בטיפול בהם – יטופלו בידי התביעה המשטרית.

עוד נקבע בהוראת השעה כי שר המשפטים בהסכמת השר לביטחון הפנים ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי לתקן את התוספת בצו, ובלבד שלא יקבע כי עבירות מסוג פשע שהן בסמכותו הייחודית של בית המשפט המחוזי יטופלו בידי התביעה המשטרית. מאז חקיקת הוראת השעה לא עשה שר המשפטים שימוש בסמכותו האמורה, וחלוקת הטיפול בחומר חקירה נעשתה בהתאם לרשימת העבירות בתוספת לחסד"פ כאמור בהוראת השעה.

בכל הנוגע לסגירת תיקים, הוראת השעה קבעה הסדר ולפיו התביעה המשטרית תהיה מוסמכת לסגור תיקי חקירה בכל העבירות שבהן היא מוסמכת לטפל לפי סעיף 60 לחסד"פ כאמור בהוראת השעה.

עוד קבעה הוראת השעה תיקונים לסעיף 12 לחסד"פ, שנועדו להתאימו לסעיף 60 כנוסחו בהוראת השעה ולמנוע העברת תיקים מהפרקליטות לתביעה המשטרית כפי שהתיר בית המשפט בבש"פ 7438/01 אליעזר כהן נ' מדינת ישראל, פ"ד נו(1), 345 (להלן – עניין אליעזר כהן). בעניין אליעזר כהן קבע בית המשפט העליון כי פרקליט מחוז המחליט על העמדת חשוד לדין בעבירת פשע בבית משפט השלום, רשאי להעביר את הטיפול בתיק ואת הגשת כתב האישום לתביעה המשטרית. בהצעת החוק הממשלתית (הצעת חוק סדר הדין הפלילי (חלוקת הטיפול בחומר חקירה בין הפרקליטות לתביעה המשטרית) (תיקון מס' 64), התשע"ו–2010), שהובילה לחקיקת הוראת השעה, הוסבר כי אחת ממטרות הצעת החוק היא לבטל את העברת התיקים הפרטנית, בהתאם לעניין אליעזר כהן, וליצור אחידות בטיפול בחומרי חקירה בין המחוזות השונים.

כמו כן במסגרת הדיונים בוועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת נטען כי ניתן לעקוף את חלוקת הטיפול בתיקים באמצעות הסמכת תובעים לפי סעיף 12 לחסד"פ, ועל כן נקבע פיקוח פרלמנטרי באמצעות חובת דיווחים שנתיים לוועדת החוקה חוק ומשפט על הסמכות של תובעים שהם שוטרים בידי היועץ המשפטי לממשלה ובידי פרקליט המדינה.

כללי חוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב–1982 (להלן – חסד"פ), קבע בעבר כי חלוקת הטיפול בחומר חקירה בין הפרקליטות לבין התביעה המשטרית תיקבע בהתאם לעונש הקבוע לעבירה כך שהתביעה המשטרית תטפל בעבירות מסוג עוון וחטא, והפרקליטות תטפל בעבירות מסוג פשע. חלוקה זו תאמה באותה תקופה את חלוקת הסמכויות בין בית משפט השלום לבין בית משפט מחוזי לפי חוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד–1984 (להלן – חוק בתי המשפט). ואולם בעקבות תיקונים בחוק בתי המשפט בשנות ה-80, השתנה המצב, ובתי משפט השלום החלו לדון גם בעבירות מסוג פשע. בפרקטיקה, נוצר מצב שלפיו הועבר חומר חקירה בתיקים בעבירות פשע הנדונות בבתי משפט שלום לתביעה המשטרית, בלא קויום מנחים ובלא אחידות.

על רקע האמור, בשנת 2001 נחקק חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 33) (הוראת שעה), התשס"א–2001 (להלן – תיקון מס' 33). תיקון זה קבע רשימת עבירות בתוספת לחסד"פ המצויות בסמכותו של בית משפט השלום, אשר פרקליט המדינה רשאי לקבוע כי חומר החקירה בהן יועבר ישירות לידי התביעה המשטרית. התיקון נחקק כהוראת שעה שתוקפה הוארך מומן לזמן עד שפג תוקפה בחודש נובמבר 2010.

חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 62 – הוראת שעה), התשע"א–2010 (להלן – הוראת השעה), נחקק בשנת 2010 במטרה להחליף את תיקון מס' 33 לחסד"פ, ונכללו בו שלושה עניינים מרכזיים: (1) קביעת הוראות בדבר חלוקת הטיפול בחומר חקירה בין הפרקליטות לבין התביעה המשטרית (סעיף 60 ותוספת ראשונה א' לחסד"פ); (2) קביעת הוראות בנוגע לסגירת תיקים (סעיף 62 לחסד"פ); (3) התאמת סעיף הגדרת התובעים לחלוקת הטיפול כאמור בסעיף 60 וכן הוספת דיווחים שנתיים לוועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת על הסמכות של שוטרים (סעיף 12 לחסד"פ).

ההסדר בהוראת השעה התבסס על ברירת המחלף שלפיה חומר חקירה בעבירות מסוג פשע, ככלל, מועבר לטיפול פרקליטי, ואילו חומר חקירה בעבירות מסוג עוון וחטא מועבר לטיפול תובע משטרתי. עם זאת, החלוקה האמורה סויגה ברשימת עבירות שנקבעה בתוספת: עבירות עוון שיטופלו בידי הפרקליטות; עבירות פשע שיטופלו בידי התביעה המשטרית; ועבירות מסוג פשע שבהן יש לפרקליט מחוז שיקול דעת להחליט אם יטופלו בידי הפרקליטות או בידי התביעה המשטרית.

¹ ס"ח התשע"א, עמ' 30; התשע"ד, עמ' 38.

(1) ברישה, במקום "ועד תום שלוש שנים" יבוא "עד יום 31 בדצמבר 2015 (י"ט בטבת התשע"ו);

(2) בפסקה (4), בתוספת ראשונה א' לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982², המובאת בה –

(א) בחלק א' –

(1) אחרי פרט (9) יבוא:

"(9א) התקהלות אסורה לפי סעיף 151 לחוק;

(9ב) התפרעות לפי סעיף 152 לחוק;

(9ג) מניעת הוראת התפוזרות לפי סעיף 156 לחוק;

(9ד) מתפרעים הפוגעים בכלי שיט לפי סעיף 158 לחוק";

(2) במקום פרט (38) יבוא:

"(38) מעשי פזיזות ורשלנות לפי סעיף 338(א)(3) עד (5) ו־(7) עד (9) לחוק";

(3) בפרט (40), בסופו יבוא "פרט למעשה מגונה בפומבי לפי סעיף 349 לחוק";

ד ב ר י ה ס ב ר

לפסקה (2)(א)(1) המוצעת

מוצע לתקן את חלק א' לתוספת הראשונה א' לחסד"פ כנוסחה בהוראת השעה (להלן – תוספת ראשונה א'), העוסק בעבירות עוון שבטיפול הפרקליטות, ולהעביר לפרקליטות את סמכות הטיפול בעבירות התקהלות אסורה, התפרעות, מניעת הוראת התפוזרות, ופגיעה של מתפרעים בכלי שיט, לפי סעיפים 151, 152, 156 ו־158 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן – חוק העונשין), שהן עבירות מסוג עוון.

לפסקה (2)(א)(2) המוצעת

סעיף 338 לחוק העונשין, שעניינו מעשי פזיזות ורשלנות, הוא סעיף המפרט עבירות מסוג עוון שבטיפול הפרקליטות כאמור בחלק א' לתוספת הראשונה א'. מוצע להחריג מחלק זה את פסקה (6) לסעיף האמור ולקבוע כי העבירה של אי-נקיטת אמצעי זהירות מפני סכנה מסתברת הכרוכה בחיה שבהחזקת אדם לפי סעיף 338(6) לחוק העונשין לא תהיה עוד בסמכות הטיפול של הפרקליטות.

לפסקה (2)(א)(3) המוצעת

פרק י' לחוק העונשין, שעניינו פגיעות בגוף, נמנה עם ההוראות שבטיפול הפרקליטות כאמור בחלק א' לתוספת הראשונה א'. סעיף 349 לחוק העונשין, אשר בפרק י' האמור קובע עבירה מסוג עוון של מעשה מגונה בפומבי, מוצע לקבוע כי העבירה האמורה לא תהיה עוד בסמכות הטיפול של הפרקליטות.

ההסדר האמור נקבע כהוראת שעה כדי לאפשר מעקב אחר יישום ההסדר והצלחתו וכן בשל כוונתו של יושב ראש ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת לקדם את איחוד התביעה המשטרתית עם הפרקליטות. תוקפה של הוראת השעה עמד לפוג בחודש נובמבר 2013 ולכן נחקק חוק סדר הדין הפלילי (תיקון מס' 62 – הוראת שעה) (תיקון), התשע"ד-2013 (להלן – תיקון להוראת השעה) אשר האריך את תוקפה של הוראת השעה בשנה וזאת כדי לאפשר לגורמים המתאימים להמשיך ולבחון את ההסדר המוצע ואת איחוד התביעה המשטרתית עם הפרקליטות. כמו כן תוקנו במסגרת התיקון האמור כמה סעיפים בהוראת השעה, שיישומם העלה קשיים. לפי התיקון להוראת השעה, תוקפה של הוראת השעה עומד לפוג ביום 17 בנובמבר 2014 (כ"ד בחשוון התשע"ה).

בשנה זו נערכו דיונים לבחינת ההסדר הכולל ולהכרעה בשאלת איחוד התביעה המשטרתית והפרקליטות אצל שרת המשפטים והמנהלת הכללית של משרד המשפטים, בהשתתפות הגורמים הרלוונטיים והוחלט כי יש צורך בהמשך בחינת הנושא בידי שרת המשפטים, במקביל לקיום עבודת מטה לבחינת רשימת העבירות המטופלות בידי הפרקליטות ובידי התביעה המשטרתית. לפיכך מוצע להאריך את תוקפה של הוראת השעה עד סוף שנת 2015. כמו כן מוצע לעגן בחוק תיקונים נוספים אשר הצורך בהם עלה בדיונים כאמור, הכולל כפי שיפורט להלן.

סעיף 1 לפסקה (1) המוצעת

כאמור לעיל, וכדי להמשיך ולבחון את ההסדר שבהוראת השעה, מוצע להאריך את תוקפה של הוראת השעה בכשנה נוספת.

² ס"ח התשמ"ב, עמ' 43.

ד ב ר י ה ס ב ר

427 רישה לחוק העונשין ושל סחיטה באיומים לפי סעיף 428 רישה לחוק העונשין נמנות עם חלק זה. מוצע למחוק עבירות אלה מחלק זה ובכך לקבוע כי הן יטופלו רק בפרקליטות ולא יהיה ניתן להעביר את הטיפול בהן לתובע משטרתי.

לפסקה (2)(ב) המוצעת

חלק ג' לתוספת הראשונה א' עוסק בעבירות פשע שפרקליט מחוז רשאי להעבירן לטיפולו של תובע משטרתי בשל העדר חומרה יתירה בנסיבות ביצוע העבירה ואי-מורכבות הראיות. עבירות של סחיטה בכוח לפי סעיף